

A large, weathered stone stands prominently in the center of a field filled with vibrant yellow flowers. The stone is grey and textured, with some faint markings or cracks visible. In the background, other smaller stones are scattered across the field, and a line of dark green trees is visible against a clear, bright blue sky.

Václav Cílek
KAMENY A HVĚZDY

SÍLY PŘEDKŮ
OČI KAMENŮ
SVĚTLA ODJINUD

DO K OŘÁN

Kameny a hvězdy

Síly předků, oči kamenů, světla odjinud

Václav Cílek

Dokořán

© Václav Cílek, 2014

Illustrations © Zdenka Sůvová, 2014

Graphics © Oldřich Hamera, 2014

ISBN 978-80-7363-603-6

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být rozmnožována a rozšiřována jakýmkoli způsobem bez předchozího písemného svolení nakladatele.

Druhé vydání (první elektronické).

Odpovědná redaktorka Tereza Kodlová.

Část textu „De Fundamentis Astrologiae Certioribus aneb

K pevnějším základům astrologie“ Johannese Keplera přeložili Jiří Nitsche a Marie Čamachová.

Perokresby Zdenka Sůvová.

Obrazová příloha Oldřich Hamera.

Obálka, sazba a grafická úprava Martin Radimecký.

Konverze do elektronické verze Tomáš Zeman.

Odpovědná redaktorka elektronické verze Tereza Hřibová.

Vydalo roku 2014 nakladatelství Dokořán, s. r. o., Holečkova 9, Praha 5, dokoran@dokoran.cz,

<http://www.dokoran.cz>.

(pdf – 705. publikace, 150. elektronická;

epub – 706. publikace, 151. elektronická;

mobi – 707. publikace, 152. elektronická)

ISBN: 978-80-7363-645-6 (pdf)

ISBN: 978-80-7363-646-3 (epub)

ISBN: 978-80-7363-647-0 (mobi)

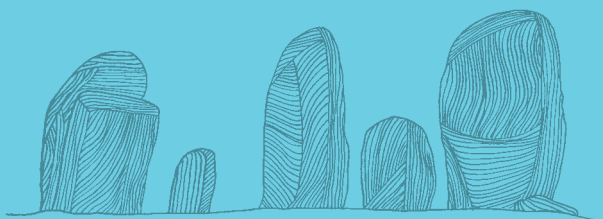
Václav Cílek

KAMENY

A

HVĚZDY

SÍLY PŘEDKŮ
OČI KAMENŮ
SVĚTLA ODJINUD

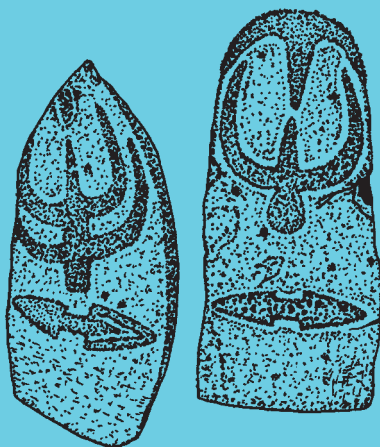

Dokořán 2014

OBÁLKA: Carnac, Bretaň. Některé vztyčené kameny natolik připomínají bytosti či zvířata, že jsou nazývány menhirové sochy.

PŘEDSÁDKY: Zkamenělý mnich u Drahomysli.

▼ Menhirové sochy z Laconi v Itálii.

© Václav Cílek, 2014

Illustrations © Zdenka Sůvová, 2014

Graphics © Oldřich Hamera, 2014

ISBN 978-80-7363-603-6

Obsah

Věnování ▶ 7

Předmluva ▶ 10

I. část: LOVCI MENHIRŮ ▶ 13

Lovci menhirů z Kamenného lesa ▶ 15

Přirozený žitý svět ▶ 22

Megalitický svět ▶ 24

Základní nejistota ▶ 30

Jak dlouho trval kult kamenů? ▶ 34

Megalitománie a duchovní materialismus ▶ 38

Pověsti ▶ 40

Megalitická etnoarcheologie neboli smrt plná života a život plný smrti ▶ 43

Kult sekery ▶ 45

Zářivý býk otevírá zlatými rohy jaro ▶ 48

Kamenné řady megalitických kultur ▶ 51

Graffiti přitahují graffiti
a menhiry jiné menhiry ▶ 56

Megalitické feng-šuej ▶ 58

Proudivý soulad ▶ 60

Eliade: nelze se dívat na megality a netázat se na smysl ▶ 63

Škvíra ▶ 65

Místa a ne-místa ▶ 67

Kameny na rozhraní dvou krajin ▶ 70

Džbán ▶ 72

Planina podobná zvířeti ▶ 77

Oči kamenů ▶ 78

Struktury a spolu-zrození menhiru ▶ 80

Miskovité prohlubně ▶ 84

Kameny a láska ▶ 89

Doprovodné kameny ▶ 91

Živá megalitická kultura ▶ 96

„Nejskalnatější“ kultura českého pravěku ▶ 100

První zpráva o českých menhírech a tetínská křemencová záhada ▶ 102

Londýnský, Vídeňský a Pražský kámen ▶ 109

Kámen ve středu světa ▶ 115

Věčnost jako zpomalený čas ▶ 117

Egypt a evropské megality ▶ 121

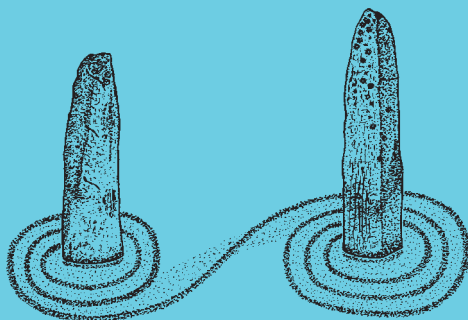
Filozof na jantarové cestě ▶	127
Kameny z Lesní čtvrti ▶	129
Místo Škorpiona ▶	132
Čtení z hvězd a kamenů ▶	139
Lawrencova apokalypsa ▶	141
Historie výzkumu českých menhirů ▶	145
Křemence ▶	153
Švartna a další kamenné materiály ▶	157
Kounovské kamenné řady a jejich historie ▶	160
Severojižní brázdy – analogie kounovských řad? ▶	167
Kamenná uskupení na Špičáku ▶	172
Ochrana kamenných památek v kounovské oblasti ▶	177
Počasí těla ▶	180
Představy a vize ▶	182
Proč máme rádi pravěk? ▶	185
Vzpoua v Národním divadle ▶	189
Závěr: myslet s kameny ▶	190
II. část: ČTENÍ Z HVĚZD A ZEMÍ ▶	193
Návraty ke skutečným věcem ▶	195
Vytváření posvátné krajiny za Panenským Týncem (V. E. Babka) ▶	197
Keplerova filozofie Země ▶	207
De Fundamentis Astrologiae Certioribus aneb K pevnějším základům astrologie ▶	211
Cesty do pravěku, aneb pták, který vyseděl rakev ▶	240
Megality a katedrály: stavba budoucího chrámu v nás ▶	246
Štír pod kamenem. Dodatky ▶	247
O ilustracích ▶	265
Slovníček ▶	267
Literatura ▶	275
Prameny ▶	284
Internetové odkazy ▶	285
Hudba ▶	285
Poděkování ▶	286
Epilog ▶	286

Věnování

Tato kniha je věnována všem, kteří se zasloužili o poznání, ochranu a údržbu českých a moravských památných kamenů. Činili tak z vnitřního přesvědčení, ale bývali zapomínáni, ignorováni, či považováni za podivíny. Zvláštní uznání patří A. Patejdlovi, M. Špůrkovi, Z. Ministrovi, J. Helšucovi a R. Zemkovi za výzkumy a knihy, které znamenaly milníky v českém výzkumu vztyčených kamenů. Tato práce by nikdy nemohla vzniknout bez lovců menhirů – Hany a Františka Jakovcových, Míly Pomajzla, Hanky Charvátové a Václava Višnera, kteří vzkřísili Kamenný les pod Špičákem u Kounova. S uctivým pozdravením Deanu Radinovi, Robertu Gravesovi a Bílé bohyni.

*At mě chválí za to, že jsem svůj díl moudrosti nečerpal z tekoucího pramene,
ale že jsem našel, otevřel a vyčistil ucpaný pramen a s velkou námahou
odtud čerpal nápoj skrytý hluboko u dna.*

Michal Psellos, Byzantské letopisy, přeložila R. Dostálová

Předmluva

V tomto spisu budou řečeny některé věci, které prověří čas, ale mnoho z nich bude časem a zkušenostmi vyvráceno a označeno jako zbytečné a bezcenné. Jak už je tak zvykem lidí, to první se vryje do paměti a to druhé odvané vítr.

Johannes Kepler, 1601

Tato kniha sestává z více částí a několika rovin. Tou první je skutečný příběh dvou lidí, kteří se seznámili na rekvalifikačním školení pro nezaměstnané a společně propadli hledání a později vztyčování kamenů v Kamenném lese pod kopcem Špičák nedaleko slavných kounovských řad. Postupně se k nim přidávali další zájemci, ze kterých se stávali „lovci menhirů“. Vše probíhalo klidně a přirozeně. Šli skoro nazdařbůh do lesa, našli kámen, a tak ho vztyčili. Já jsem jel lesem, píchl kolo zrovna u místa, kde čistili kus křemence, a tak jsem se k nim přidal.

V tomto vyprávění ožívají nejenom kameny, ale také sny a vize černých psů a zářivých kamenů. Zároveň, a poněkud v skrytu, se jedná o pozoruhodný milostný příběh, který končí zvláštní svatbou. Jádrem se tak stává nejenom odkrývání kamenného pole, ale i nějaký druh vnitřního růstu a uvědomování si „jiných světů“.

Další část knihy se týká poznávání kamenných řad a uskupení v severozápadní Evropě a zejména v okolí Kounova a Domoušic. Hlavním motivem mého psaní je ochrana tohoto klidného a harmonického území, do kterého může každý přijet, projít si jej a udělat si vlastní obrázek. Zájem o kameny odráží ještě něco zásadnějšího – potřebu naší společnosti v tomto nejistém, přechodném období mezi dvěma věky držet se něčeho pevného a neměnného. Tuto knihu ale také můžeme číst jako jeden ze způsobů, jak se dívat na kosmický aspekt české krajiny, jak slučovat nebe a zemi. Tyto záležitosti musely být dobře známy chudým lidem mezi pravěkem a barokem, kteří v krajině žili celé generace a záviseli na ní svým tělem i duší.

Závěrečná část knihy se vrací k zemi a hvězdám. Činí tak pomocí dvou delších textů. První sepsal libochovický učitel V. E. Babka o Českém středohoří, kterým putuje Ježíš Kristus i s apoštoly a Panenkou Marií. Druhý text o působení hvězd na zemi vydal v roce 1601 Johannes Kepler a v tomto prvním českém překladu nás po více než čtyřech stech letech od vydání zajímá, jak se v dávné představě mísí a proniká život člověka, země a hvězd. Vycházím přitom z toho, že kultura je nejenom návštěva Národního divadla, ale také způsob, jak si rozumíme se Sluncem a Měsícem.

Nic neskrývám, ani vlastní nejistotu. Tato kniha nebyla naplánována. Přihlásila se sama, posedla autora a vylíhla se mimoděk. Robert Graves o tom ví své. Jedná se o druhý, domácí díl indiánské cesty, kterou jsem nedávno se Sašou Stipsitsem popsal v knize *Krása je rozmanitost plazů*. Od indiánského světa, který se podobá evropskému mezolitu, jsme se posunuli do neolitu a mladších pravěkých kultur. Skrze svět rostlin, zvířat, kamenů, posvátného větru a ustrojení celé krajiny se nejasně přihlašuje nějaké další světlo. Uvědomujeme si jej tím, že v sobě po letech čistíme zrcadla z různých dob a v každém vidíme jiný střípek propojené bytosti.

Václav Cílek, Výrov, leden 2014

Ze všeho nejvýznamnější však bylo, že z bezmračného a zcela jasného nebe zazněl hlas polnice, jež vydala tak ostrý a plačtivý tón, že všichni byli zmateni a tou mohutností úplně přivedeni z míry. Nejzkušenější z etruských věštců vysvětlovali, že ten zázračný úkaz značí vznik nového pokolení a přeměnu světa. Že totiž existuje osm lidských pokolení, která se od sebe zcela liší způsobem života a svými mravy; a každému z těch pokolení stanovil bůh určitý počet let, který se naplní po uplynutí velikého roku. A kdykoli oběh těch let dosáhne svého konce a místo něho nastoupí další, vždycky se ukáže na nebi nebo na zemi podivuhodné znamení, takže těm, kteří se o tato znamení starají a vyznají se v nich, je hned jasné, že se narodí lidé s jinými mravy a s jiným způsobem života, o něž se bohové budou starat méně nebo více než o předcházející pokolení. Ti totiž mimoto tvrdí, že při takovéto výměně generací procházejí všechny věci velikými změnami.

Plútarchos, Životopisy slavných Řeků a Římanů II, str. 40, přeložil R. Mertlík

OLDŘICH HAMERA rozvíjí dílo svého zasvětilce Vladimíra Boudníka. Patřil do hospodského okruhu lidí kolem spisovatele Bohumila Hrabala a zdá se, že nejenom Hamera byl ovlivněn neúprosně něžnou hrabalovskou poetikou, ale také že Hrabal, který sám toužil stát se malířem, po smrti Vladimíra Boudníka nasával hamerovské vidění struktur světa. Tehdy na řadu přírodních výtvarníků silně působily eseje Rogera Cailloise.

Hamera od konce 60. let vytváří bohaté dílo založené na vlastních technikách aktivních grafik a vrstvených monotypů. Technicky se jedná o jedny z nejsložitějších a nejdokonalejších grafických postupů naší doby. Převládají v něm motivy vnitřních, pocitových struktur kamenů, cest do nitra hmoty a skrze hmotu dál do vesmíru jako v básních Karla Hynka Máchy. Vytváří grafiky ukřižovaných trilobitů, zářivých hlubin země i koláže, na kterých Boudník nalézá ve strukturách omítek portrét Ladislava Klímy a Bohumil Hrabal o tom vypráví. Bohatýrský piják, vypravěč příběhů, sběratel minerálů a přírodou pokreslených kamenů Oldřich Hamera je amatér, outsider a legendární postava – podobně jako Porthos ze Tří mušketýrů – neoficiálního proudu českého výtvarného umění.

I. část:
LOVCI
MENHIRŮ

Rozšíření megalitické kultury v Evropě.

Lovci menhirů z Kamenného lesa

Počátkem června roku 2011 navštívila paní Hana Zádová, dnes již Jakovcová, společně s hajným panem Mílou Pomajzlem kounovské kamenné řady a nedaleké kameny pod Špičákem. Začal tím příběh lovců menhirů z Kamenného lesa, který znamená novou fázi výzkumů kamenných památek v kounovské oblasti. Průzkum probíhal tak, že za pomoci různých publikovaných plánek hledali kameny, ale často se v lese ztratili a místo nich našli jiné kameny. Brzy se ukázalo, že situace je mnohem složitější, než se podle původních mapek zdálo.

K hledání kamenů používali „pícháky“ či spíš bajonety – ocelové přes metr dlouhé jehly podobné roštům na opékání špekáčků, kterými píchali do země, hledali kameny a ověřovali jejich velikost. Činnost je brzy pohltila. Lovci menhirů z jiných oblastí tento jev také znají. Při hledání a očišťování kamenů ubíhá jinak čas, člověk je zvědavý a nadšený. Práce s kamenem v pustém lese může být až narkotizující. Paní Hanka začala mít krátké, několkavteřinové vize. Viděla třeba černého psa, kámen s nakreslenou rybou, nebo lebku v zemi. Nebudu se pouštět do žádných psychotronických vysvětlení. Kameny působí na imaginaci a zdá se, že nejvíc ze všeho křemence. Angličtí megalitičtí badatelé si toho všimli již dávno. V okolí velkých kamenů jsou místa, kde se vize či vidiny objevují častěji než na místech bez kamenů.

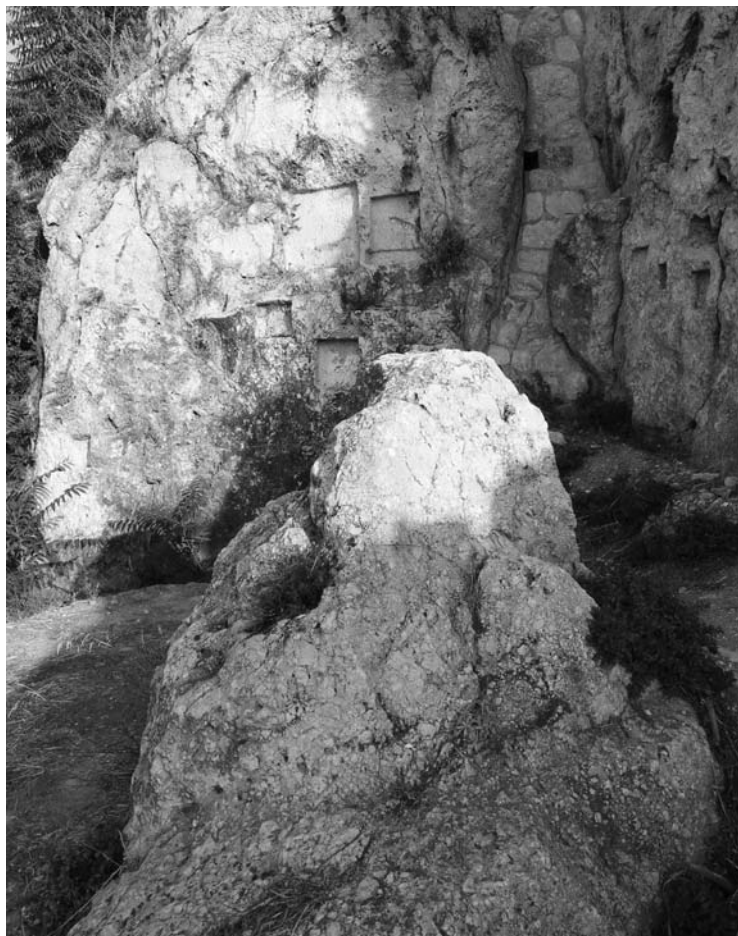
Lovci menhirů postupně odkrývali další a další kameny a dokonce objevili skoro ideální kamennou řadu. Deník paní Hanky sálá nadšením. Potkává se s různými zvláštními lidmi, kteří věří na elfy a keltské moudrosti. Vyměňují si knihy a informace, žijí Kamenným lesem. Pokud deník lovců menhirů jednou vyjde tiskem (pracuje se na tom), tak nahlédnete do tohoto zvláštního, okouzleného světa. Nemá cenu jej popisovat, protože nic nenahradí den v lese, hrbolatou strukturu dlouho pohřbených

kamenů, zvědavost i bázeň objevitelů. Vedle hoří oheň, na pařezu stojí termoska s čajem. Rezavý jíl je hutný a zem studená.

Tady někde jsem do příběhu vstoupil. Lovci menhirů mě oslovili při uvedení mé knihy *Kameny domova*. Občas jsem na Kounov zajel a sledoval postup prací. Lovci mezitím odkrývali kámen za kamenem. Skoro každý víkend za sněhu, parna i deště odkopávali kameny. Odvedli obrovský kus práce. Kameny nejenom odkrývali, ale také čistili les. Mezitím jsem byl pozván do Bretaně a na další megalitické lokality v Německu, později v severní Africe, Izraeli a na Jávě a Sumatře. Dnes by mne víc lákalo Strakonicko a skalní útvary západních Čech osídlené před pěti tisíci lety lidmi chamské kultury. Ti nestavěli menhiry, ale nalézali je v přirozených skalních tvarech.

V únoru 2012 se do Kamenného lesa vrátil fotograf František Jakovec a další měsíce se tu zapracovával jako nový pomocník. Kounovská starostka paní Bechyňská mezitím kolem kamenů naplánovala turistickou trasu jako doplněk ke kounovským řadám i k místnímu muzeu. Kolem kamenů se začalo objevovat stále víc lidí, a to včetně karmických čarodějů a léčitelů se siderickým kyvadélkem. Nechci tyto příběhy převyprávět, ani komentovat – jsou uvedeny v Hančině deníku. Práce však dál pokračovaly a dokonce bylo stanoveno datum vztyčení nejkrásnějšího zdejšího kamene, kterému paní Hanka říká Plaváček či později Princezna. Mně připomíná delfína. Hanka s Františkem se do sebe zamilovali. Kámen byl postaven na svátek Panny Marie. Byl jsem u toho.

V srpnu 2012 dostala Hanka od Františka zásunbní prstýnek. Není správné, abych místo nich popisoval jejich osobní příběh, který je nejenom historií vztahu dvou lidí, ale prosvětluje i mlhu nad kameny. Do týdne byla veselka v kostele Karla Velikého a Panny Marie na Karlově. Kostel stojící v nejvyšším místě Nového Města byl inspirován katedrálou Karla Velikého v Cáchách, v jejímž plánu byl překvapivě rozeznán půdorys Stonehenge. Astroarcheologové si však nejsou jisti, zda se jedná o záměrnou kopii Stonehenge, anebo o takový typ kruhové stavby, která má podobné astronomické funkce a pravěkému Stonehenge se podobá nezáměrně. Ani Karlovu neschází astronomická orientace. Milan Špůrek ukázal, že pokud jednou čarou spojíme kostel na Karlově s kostelem v Emauzích, získáme linii, na které zapadá slunce 8. května na svátek milosrdné Panny Marie.

Akropole v Athénách byla celá tisíciletí před Řeky, asi již za neolitu, považována za posvátnou horu. Řekové zachovali několik tradičních zvyků, které byly vzdálené již jim samým. Jedním z nich byl noční průvod dívek nesoucích košíky s neznámými předměty a sestupujících podzemní rozsedlinou k prameni Klepsydra a dál ke svatyni Afrodity. Ta byla tvořena jednoduchým přirozeným komolým kamenem s malou ploškou na vrcholu (v popředí snímku). V obdélníkových výklencích byly později umísťovány děkovné nápisy. Nález ukazuje, že i významný kult se mohl odehrávat na místě, které bychom bez vytesaných nik snadno přehlédli. Pokud pojedete do Athén, věnujte velkou pozornost několika prastarým svatyním nad cestou Peripathos na severním úpatí Akropole, kde končila i cesta od Eleuzíny. Celé severní úpatí Akropole je pravděpodobně ještě předřeckým kultovním okrskem. (Všechny fotografie, není-li uvedeno jinak, V. Cílek.)

Pár z Kamenného lesa oddával Jiří Laňka, který je povoláním elitní policista. Někdy spolu hovoříme o Karlovu i tom, zda by Policie ČR neměla mít své polní kaplany, podobně jako je má armáda. Myslím, že všichni lidé pracující s násilím a někdy ve velkém stresu potřebují kněze, kteří by jim ve jménu něčeho většího naslouchali a mohli pomoci. Navíc mám často pocit, že církve se jako organizace odtrhla od běžného života a jen lidé z ulice či bitevního pole, tedy polní kaplani, ji mohou zachránit. Domnívám se, že o Jiřím Laňkovi ještě uslyšíme, i když to třeba nebude v této knize. Svatebčané pak odjeli do Kamenného lesa k Princezně, kde proběhla druhá část svatebního obřadu.

Další týdny a měsíce Lovci pokračovali ve vyhledávání kamenů, kterých je dnes v Kamenném lese známo asi tři sta a o většině z nich si myslím, že jsou v přirozené geologické pozici a zbytek,

◀ Přírozené zakřivení kamenné řady v bretaňském Carnacu respektuje reliéf, ne ideální geometrii. V tom spočívá rozdíl mezi nepravidelně „ekologickou“ Evropou a starým Egyptem určitých tvarů.

▲ Součástí řad jsou ohrady o půdorysné velikosti středověkého kostela. Řadami se nejspíš chodilo, v ohradách se něco dělo. Carnac, Bretaň.

že je na kratší vzdálenost přemístěn. Podrobný plán snad do věci může vnést nějaké poznání, ale také nemusí. Když si prohlédneme nákresy menhirů – zejména z mladších období – v Německu nebo v Dánsku, setkáme se jak s jejich promyšlenou orientací, tak s úplným chaosem, ze kterého máme pocit, že cílem bylo prostě vztyčení kamene a nezáleželo na tom kde. Situaci bych srovnal s egyptskou či antickou nekropolí, na které jsou velké, státní hrobky pečlivě urbanisticky uspořádané, ale hrobky běžných lidí stojí tam, kde bylo místo. Příkladem může být egyptský Abusír nebo athénský Kerameikos.

Na „konec světa“, dne 21. 12. 2012 byl kámen Princezna vysvěcen katolickým jáhnem. Čekal jsem zatím na Vyšehradě, kde Daniel Landa alias Kouzelník Žito plánoval vztyčení menšího vyšehradského kamene. Měl jsem v úmyslu se držet neviditelně

v pozadí. Jenže ve dvě odpoledne, zatímco asi dvacet lidí opožděně světilo o 80 kilometrů dál kounovský kámen, se objevili vyšehradští dělníci se samozvižným vozíkem, kam že ten kámen mají dát. Jednalo se o menší kus arkózy z Vlčího dolu. Společně s více méně náhodnými návštěvníky Tomášem Saxem a Martinem Strakou z Kutné Hory jsme vykopali lůžko a kámen usadili. Podotýkám, že nemám stavění menhirů v žádné velké oblibě, ale stalo se.

Kamenu říkám „Kámen dobrého počátku“, protože byl postaven na konci jednoho světa, tedy na počátku jiného. Má ušlechtilý tvar. Několik mých kamarádů mi vzkázalo, že situace, kdy Cílek staví Landovi menhiry, může znamenat jenom to, že jsem se zbláznil, což jsem jim potvrdil.

Na Vyšehradě jsou celkem tři nově postavené menhiry. První leží na výspě za Slavínem. Jedná se o původně 180 cm dlouhý kus železitého pískovce z rokle pod proseckým kostelem. Postaven byl za pohnutých okolností nedaleko čerstvě vykopaného hrobu v polovině 90. let 20. století. Není to můj příběh, nemohu o něm hovořit. Druhý kámen z krásné okaté ruly pochází z Krušnohoří z vrcholové partie výšiny „Na Sychrově“ u Bernova. Původně se mělo jednat o součást kamenného kruhu, který byl postupně ničen a po roce 2000 ustoupil stavbě silnice. Jeden z nenápadných, velice příjemných krušnohorských kamenů oživuje prostor za vyšehradskou rotundou sv. Martina v místech, kde vyšehradská sběratelka pověstí Popelka Biliánová slychala tekoucí vodu a vídávala chladné modré světlo. Třetí je již zmíněný Kámen dobrého počátku, kterému Daniel říká Merkuriáš, což je posel bohů i patron zlodějů.

Kolem Kamenného lesa se však odehrály další příhody pomalu jako ze starých pověstí, např. o muži, který ukradl kámen, vnesl tím neklid do svého domu a musel jej vrátit tam, kde jej vzal. Jiné příběhy se týkají pokusu podvrhnout do výkopu pravěké střepty či setkání s různými psychotroniky či novodobými šamany.

Myslím, že je zapotřebí o Kamenném lese v okolí Kounova hovořit, protože se může jednat o pravěkou posvátnou krajinu, jaká je u nás svého druhu jediná. Kdybychom žili v Anglii, máme o kamenných památkách planiny Džbán celou knihovnu prací, a ta první by pocházela ještě hluboko z 19. století.